

αράδα

αράδα, η, ουσ. [ίσως από το βενετ. arada (= αλετριά)], η αράδα. **1.** η αυλακία που αφήνει το αλέτρι στο χωράφι, καθώς οργώνει: «έχω να σπείρω ακόμα πέντε αράδες». **2α.** η σειρά: «τους έβαλε όλους σε μια αράδα και τους άφησε να περιμένουν». **β.** γραμμή: «μόλις βάλεις σε μια αράδα αυτά τα κιβώτια, θα μπορέσεις να φύγεις». **γ.** (για γραπτά κείμενα) η τυπωμένη γραμμή: «πόσες αράδες έχει αυτή η σελίδα; || πόσες αράδες έχει η σελίδα του τετραδίου; || πρόσεχε όπως γράφεις, γιατί δεν πρέπει να φεύγουν τα γράμματά σου απ' την αράδα». **3α.** σε θέση επιρρ. στη σειρά: «ήμασταν καθισμένοι αράδα και τον ακούγαμε με ανοιχτό το στόμα». **β.** συνέχεια, χωρίς διακοπή ή επιλογή, άκριτα και εξακολουθητικά: «έλεγε αράδα βλακείες || παρ' όλη τη φτώχεια τους γεννούσαν αράδα παιδιά». (Λαϊκό τραγούδι: *αχ σουσουράδα σουσουράδα, ψέματα μου λες αράδα*). (Ακολουθούν 30 φρ.)·

- αν είσαι και παπάς, με την αράδα σου θα (να) πας, βλ. λ. παπάς·

- άνθρωπος της αράδας, βλ. λ. άνθρωπος·

- αφήνω την αράδα, βλ. φρ. βγαίνω απ' την αράδα·

- αφήνω την αράδα μου, βλ. φρ. βγαίνω απ' την αράδα μου·

- βάζω κάποια αράδα ή βάζω σε κάποια αράδα, βλ. φρ. βάζω μια αράδα·

- βάζω μια αράδα ή βάζω σε μια αράδα, **α.** νοικοκυρεύω, συγγυρίζω, ιδίως έναν κλειστό χώρο: «επιτέλους, μπόρεσα να βάλω μια αράδα στα πράγματα του γραφείου μου». **β.** τακτοποιώ διάφορες εκκρεμότητες που είχα, τις βάζω σε μια σειρά, σε μια τάξη: «απ' τη μέρα που έβαλα τις υποθέσεις μου σε μια αράδα, είμαι πιο ήρεμος». **γ.** τακτοποιώ τα κακώς κείμενα σε μια δουλειά, σε μια επιχείρηση και την επαναφέρω σε καλή λειτουργία: «είναι διευθυντής με πυγμή κι απ' την πρώτη μέρα έβαλε σε μια αράδα όλους τους εργαζόμενους μέσα σ' αυτό το εργοστάσιο». Συνών. βάζω μια γραμμή ή βάζω σε μια γραμμή / βάζω μια σειρά ή βάζω σε μια σειρά / βάζω μια τάξη ή βάζω σε μια τάξη / βάζω σε μια σειρά και τάξη·

- βάζω στην αράδα (κάποιους ή κάτι), βάζω, τοποθετώ κάποιους τον έναν πίσω από τον άλλον ή κάποια πράγματα το ένα πίσω από το άλλο: «μόλις ήρθαν οι νεοσύλλεκτοι στο στρατόπεδο, τους έβαλε στην αράδα για να τους μετρήσει || έβαλε στην αράδα τα κιβώτια για να μπορέσει ευκολότερα τα ελέγξει το περιεχόμενό τους». Συνών. βάζω στη γραμμή (κάποιους ή κάτι) / βάζω στη σειρά (κάποιους ή κάτι) / βάζω σε τάξη (κάποιους ή κάτι) ή βάζω σε τάξη (κάποιους ή κάτι)·

- βγαίνω απ' την αράδα, βγαίνω από μια σειρά ανθρώπων που στέκονται ο ένας πίσω από τον άλλον για τον ίδιο σκοπό με μένα: «επειδή μου είχαν τελειώσει τα τσιγάρα, βγήκα απ' την αράδα και πετάχτηκα μέχρι το περίπτερο». Συνών. βγαίνω απ' τη γραμμή / βγαίνω απ' τη σειρά·

- βγαίνω απ' την αράδα μου, βγαίνω από τον μέχρι τώρα οργανωμένο ρυθμό της ζωής μου, της εργασίας μου, αποδιοργανώνομαι: «τον τελευταίο καιρό το 'ριξα στη μεγάλη ζωή και βγήκα απ' την αράδα μου». Συνών. βγαίνω απ' τη γραμμή μου / βγαίνω απ' τη σειρά μου / βγαίνω απ' την τάξη μου·

- δεν είναι της αράδας μου, δεν ανήκει στο ίδιο κοινωνικό ή οικονομικό, συνήθως ανώτερο, επίπεδο με το δικό μου: «όποιος δεν είναι της αράδας μου, δεν τον κάνω παρέα». Συνών. δεν είναι της σειράς μου / δεν είναι της τάξης μου·

- δεν έχει αράδα, **α.** δεν έχει οργάνωση, σύστημα, τάξη στη δουλειά του και γενικά στη ζωή του: «απ' τη στιγμή που δεν έχει αράδα στη δουλειά του, θ' αντιμετωπίζει συνέχεια προβλήματα». Συνών. δεν έχει γραμμή / δεν έχει σειρά / δεν έχει τάξη. **β.** (για το θάνατο) παίρνει ανθρώπους ανεξαρτήτου ηλικίας: «η γιαγιά είναι ενενήντα χρονών και προχτές πέθανε ο εγγονός της που ήταν μόνο είκοσι. -Δεν έχει αράδα, αγόρι μου, ο θάνατος». Συνών. δεν έχει σειρά·

- έχει την αράδα του, είναι οικονομικά τακτοποιημένος, έχει αξιόλογο κοινωνικό κύκλο, είναι νοικοκυρεμένος·

«δε θέλει να κάνει άλλες παρέες, γιατί έχει την αράδα του». Συνών. *έχει τη γραμμή του / έχει τη σειρά του*.

- *με την αράδα*, ο ένας πίσω από τον άλλον και με ηρεμία, με τάξη: «αν δεν έρθετε με την αράδα, δε θα πάρει κανείς σας εισιτήριο». Συνών. *με τη σειρά / με τάξη*.

- *μπαίνω σε κάποια αράδα*, βλ. φρ. *μπαίνω σε μια αράδα*.

- *μπαίνω σε μια αράδα*, **α.** τακτοποιώ, διευθετώ, νοικοκυρεύω τη ζωή μου, τη δουλειά μου, την εργασία μου: «μόλις μπω σε μια αράδα, θα πάω ένα ταξιδάκι». **β.** αρχίζω να ζω ήρεμη ζωή: «απ' τη μέρα που παντρεύτηκε, μπήκε σε μια αράδα». Συνών. *μπαίνω σε μια γραμμή / μπαίνω σε μια σειρά / μπαίνω σε μια τάξη / μπαίνω σε μια σειρά και τάξη*.

- *μπαίνω στην αράδα*, μπαίνω πίσω από αυτούς που στέκονται ο ένας πίσω από τον άλλον και που περιμένουν για τον ίδιο σκοπό με μένα: «μπήκα στην αράδα πίσω απ' τους άλλους για να βγάλω κι εγώ εισιτήριο». Συνών. *μπαίνω στη γραμμή / μπαίνω στη σειρά*.

- *ξεφεύγω απ' την αράδα μου*, βλ. φρ. *βγαίνω απ' την αράδα μου*.

- *παίρνω αράδα ή παίρνω στην αράδα*, πηγαίνω, επισκέπτομαι στη σειρά, διαδοχικά διάφορους ανθρώπους, διάφορους χώρους ή σημεία, διάφορα στέκια: «πήρε αράδα γνωστούς και φίλους και τους ζητάει δανεικά || δεν μπορώ κάθε φορά να παίρνω αράδα τα μπαράκια για να σε βρω!». Συνών. *παίρνω γραμμή / παίρνω στη σειρά*.

- *στέκομαι στην αράδα*, παίρνω θέση πίσω από αυτούς που στέκονται ο ένας πίσω από τον άλλον και που περιμένουν για τον ίδιο σκοπό με μένα: «στεκόμουν στην αράδα μισή ώρα, μέχρι να πάρω το εισιτήριό μου». Συνών. *στέκομαι στη γραμμή / στέκομαι στη σειρά*.

- *στην αράδα*, **α.** ο ένας πίσω από τον άλλον και με ηρεμία, με τάξη: «είδατε τι ωραία που είναι στην αράδα χωρίς φωνές και σπρωξίματα!». **β.** χωρίς διάκριση: «πήρε στην αράδα φίλους και γνωστούς και τους ζητούσε δανεικά». **γ.** χωρίς διακοπή: «διάβαζε πέντε μήνες στην αράδα απ' το πρωί μέχρι το βράδυ κι όμως δεν πέρασε στο πανεπιστήμιο». (Λαϊκό τραγούδι: και τριγύρω σου οι γάτοι **στην αράδα** νιαουρίζαν και σε κάνανε καντάδα). Συνών. *στη σειρά*.

- *της αράδας*, **α.** (για πρόσωπα) που δεν είναι ιδιαίτερος, ξεχωριστός, που είναι κοινός, κατώτερης κοινωνικής τάξης, που είναι ανάξιος λόγου: «δικηγόρος της αράδας». **β.** (για πράγματα) που είναι χωρίς καμιά πρωτοτυπία ή αξία, που είναι κοινό, συνηθισμένο: «αυτοκίνητο της αράδας». Συνών. *της σειράς / του σωρού*.

- *της αράδας μου (σου, του κ.λπ.)*, του ίδιου κοινωνικού ή οικονομικού, συνήθως ανωτέρου, επιπέδου με το δικό μου: «αφού δεν είσαι της αράδας, μου δεν μπορούμε να κάνουμε παρέα || αφού δεν είσαι της αράδας σου, πώς τον κάνεις παρέα;». Συνών. *της σειράς μου (σου, του κ.λπ.) / της τάξης μου (σου, του κ.λπ.)*.

- *τον βγάζω απ' την αράδα του*, τον υποχρεώνω να ενεργεί διαφορετικά από ό,τι είχε προγραμματισμένο, τον αποδιοργανώνω: «είχε το μυαλό του συνέχεια στη δουλειά μέχρι που γνώρισε την τάδε και τον έβγαλε απ' την αράδα του». Συνών. *τον βγάζω απ' τη γραμμή του / τον βγάζω απ' τη σειρά του*.

- *του πήρα την αράδα*, τον υποσκέλισα και στάθηκα μπροστά του και πίσω από τους άλλους που περιμένουν για τον ίδιο σκοπό με μένα: «πετάχτηκε μέχρι το περίπτερο ν' αγοράσει τσιγάρα και του πήρα την αράδα». Συνών. *του πήρα τη σειρά*.

- *του 'φαγα την αράδα*, τον υποσκέλισα με πονηριά και στάθηκα μπροστά του: «έπιασε κουβέντα μ' έναν γνωστό του κι εγώ βρήκα την ευκαιρία και του 'φαγα την αράδα». Συνών. *του 'φαγα τη σειρά*.

- *τους βάζω σε κάποια αράδα*, βλ. φρ. *τους βάζω σε μια αράδα*.

- *τους βάζω σε μια αράδα*, οργανώνω μια ομάδα ανθρώπων έτσι ώστε να δουλέψουν πιο αποδοτικά, να αποδώσουν περισσότερο έργο: «ο καινούριος διευθυντής τους έβαλε όλους σε μια αράδα και η δουλειά πάει

ρολίοι». Συνών. τους βάζω σε μια γραμμή / τους βάζω σε μια σειρά / τους βάζω σε μια τάξη / τους βάζω σε μια σειρά και τάξη.

- φεύγω απ' την αράδα, βλ. φρ. βγαίνω απ' την αράδα.

- φεύγω απ' την αράδα μου, βλ. φρ. βγαίνω απ' την αράδα μου.

- χάνω την αράδα μου, **α.** βγαίνω από μια σειρά ανθρώπων που στέκονται ο ένας πίσω από τον άλλον για τον ίδιο σκοπό με μένα, και δεν μπορώ να επανακτήσω την ίδια θέση που είχα και προηγουμένως: «πετάχτηκα μέχρι την τουαλέτα κι έχασα την αράδα μου». **β.** χάνω τον μέχρι τώρα οργανωμένο ρυθμό της ζωής μου, της εργασίας μου, αποδιοργανώνομαι: «απ' τη μέρα που γνώρισα αυτή τη γυναίκα, έχασα την αράδα μου». Συνών. χάνω τη γραμμή μου / χάνω τη σειρά μου.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας